

Õiguskantsler

Priidu Pärna, Ott Rätsep
Eesti Omanike Keskkliit
terje@omanikud.ee

Teie 08.08.2019 nr KL-1/8-3

Meie 11.09.2019 nr 6-1/191184/1904478

Muinsuskaitseala põhimäärustest

Austatud Priidu Pärna
Austatud Ott Rätsep

Soovisite selgitusi mitmes küsimuses seoses õigusakti olemuse ja vormiga. Tegemist on olulise õigusteoreetilise teemaga, mis annaks ainest pikaks mõttevahetuseks. Paraku poleks sel muinsuskaitsealal elavate inimeste jaoks praktilist väärtust. Muinsuskaitsealal elavate inimeste õiguste kaitse on tõhusalt võimalik ka siis, kui muinsuskaitseala põhimäärust käsitletakse haldusaktina. Selgitasime üldkorralduse vaidlustamise võimalusi 27.06.2019 kirjas.

Õigusakti pealkirja ja sisu vastuolu tekitab tõepoolest segadust, kuid praktikas tuleb lähtuda akti sisust. Õiguskantsler ei saa kohtupraktikas väljakujunenud seisukohti muuta ega ümber lükata. Igasuguse vaidluse juures on lõplik sõna kohtul. Õigusvaidluses tuleb igal inimesel enda õiguste kaitseks erinevaid võimalusi kaaluda. Ei ole välistatud, et teatud olukorras võib isikul olla otstarbekas tugineda muu hulgas ka õigusakti vormi ja sisu vastuolule.

Õiguskantsleril puudub teave, et muinsuskaitseala põhimäärustega seonduvalt oleks Riigikogu, Vabariigi Valitsus või minister soovinud kedagi teadlikult vale õigusakti vormiga eksitada. Pigem on tegemist kohtupraktikast (nt looduskaitseala kaitse-eeskirja juhtum) tuleneva muutunud arusaamaga. Muinsuskaitseala põhimäärused on valdavalt kehtestatud ajal, mil puudus ulatuslik kohtupraktika haldusakti ja õigustloova üldakti piiritlemise kohta. Kui praktikas jõutakse teatud hetkel arusaamisele, et senist käsitust tuleb muuta, siis on mõistlik, et alles otsustamisel olevad juhtumid lahendatakse lähtudes uuenenud arusaamast. Nii on näiteks ka looduskaitsealade kaitse-eeskirjade menetlust lähtudes kohtupraktikast muudetud. See ei puuduta mõistagi õigusakti sisu ega kehtivust. Määruse vormis antud üldkorraldus on üldkorraldus selle kehtestamisest alates ja kehtib kuni kehtetuks tunnistatamiseni.

Teadaolevalt ei ole ühtegi muinsuskaitseala põhimäärust kohtus vormiliste või menetluslike rikkumiste tõttu vaidlustatud. Isegi kui muinsuskaitseala põhimäärus on antud menetluslike või vormilisi vigu tehes, siis on tegemist kehtiva, kuid puudustega haldusaktiga.

Üldkorralduse vaidlustamist puudutavale kohtupraktikale on 27.06.2019 kirjas samuti viidatud. Sellest nähtub, et „isik saab esitada kaebuse üldkorralduse tühistamiseks 30 päeva jooksul pärast mõju ilmnemist, näiteks pärast üldkorralduse alusel tema suhtes toimingute sooritamist või haldusakti andmist. Sellisel juhul tuleks isikul oma õiguste tõhusaks kaitsmiseks koos üldkorralduse vaidlustamisega halduskohtus vaidlustada ka vastav toiming või haldusakt“

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

(RKHKo 3-3-1-95-07, p 14). Lisaks tasub tähele panna, et muinsuskaitseala põhimäärused rakenduvad täiendava haldusakti kaudu, s.o kas muinsuskaitsealal loareservatsiooniga tegevuseks loa andmisega või sellest keeldumisega. Ka seetõttu on isikul võimalik muinsuskaitseala põhimäärust vaidlustada iga kord, kui seda tema suhtes rakendatakse.

Küsisite muu hulgas ka seda, kas näiteks Rebala muinsuskaitseala [põhimääruse](#) § 6 kehtib. Kõnealuse sätte kohaselt on kehtestatud konkreetsetes asukohas nõuded, st see muudab asja avalik-õigusliku seisundit ja vastab seega ka [haldusmenetluse seaduse](#) § 51 lg 2 kohaselt üldkorralduse tunnustele. Üldkorraldus on haldusakt. Haldusakt kehtib kuni selle kehtetuks tunnistamiseni. Seega on tegemist kehtiva sättega.

Väitsite, et kehtiv [muinsuskaitseadus](#) ei luba kehtestada Rebala muinsuskaitseala põhimääruse §-s 6 sätestatud sisuga nõuet. See pole siiski nii. Kõnealuses sättes on sätestatud nõue vältida järske kontraste ehitiste mastaapsuses ja tiheduses ning tuleb tagada sujuv üleminek muinsuskaitseala hoonestus- ja külastruktuurile ning teatud piirkonnas (kaitsevööndi osas 2) tuleb tagada ka muinsuskaitseala vaadeldavus. Lisaks on ehitiste püstitamiseks nõutav Muinsuskaitseameti luba. Selliste nõuete kehtestamist võimaldab kehtiva muinsuskaitseaduse § 19 lg 5 p 4.

Õiguskantsler kontrollib õigustloovate aktide seadusele ja põhiseadusele vastavust ([Õiguskantsleri seaduse](#) § 15). Muinsuskaitseala põhimääruste puhul ei ole sellist probleemi, mis oli kalapüügiseaduse alusel kehtestatud kalapüügieeskirjaga. Seega ei ole asjakohane ka Teie viide õiguskantsleri [märgukirjale](#) kalapüügiseaduse rakendusätte kohta. Kalapüügiseaduse rakenduskorraldus hõlmab kõiki varasema seaduse alusel kehtestatud üldkehtivaid käitumisjuhiseid nt [kalapüügieeskiri](#) ja ka Riigi Teatajale tuginedes puudus üheselt mõistetav ülevaade kehtivatest õigusaktidest.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Evelin Lopman 693 8431
Evelin.Lopman@oiguskantsler.ee
Ago Pelisaar 693 8407
Ago.Pelisaar@oiguskantsler.ee